

Ātraudzīgā hibrīdapse

Latvijā apses nebūt nav mežkopju iecienītākais koks, taču attieksme pamazām mainās, jo tieši apse ļoti īsā laikā (25 gados) var dot vislielāko papīrmalkas koksnes pieaugumu – ap 300 m³/ha (pārējās koku sugas šai ziņā atpaliek par 70–170 m³/ha). Tā kā hibrīdapses koksne ir balta, mazzaraina un bez trupes, plantāciju īpašnieki var cerēt nākotnē saņemt augstāko samaksu.

No daudzajiem apšu starpsugu hibrīdiem par vienu no perspektīvākajiem tiek atzīts parastās apses un Amerikas apses hibrīds. Šīs sugas ir ļoti radnieciskas un savā starpā brīvi krustojas, veidojot auglīgus pēcnācējus. Šī starpsugu hibrīda ātraudzība lielā mērā izskaidrojama ar koku ilgāku veģetācijas periodu un spēju turpināt strauju augšanu arī vasaras otrajā pusē. Apses visu veģetācijas periodu pilnībā neizmanto, tādēļ ir risks, ka ātraudzīgie apšu hibrīdi varētu ciest no sala bojājumiem. Pārtraucot veģetāciju vēlāk, rodas problēmas, kas saistītas ar koku nobriešanu, – sala bojātie koku audi kļūst uzņēmīgi pret baktēriju un sēņu infekcijām.

Viena hektāra apstādīšanai ar ātraudzīgajām apsēm nepieciešams 1200 stādu (mēs stādām vairāk, nekā paredzēts Ministru kabineta noteikumos). Lai ietvarstādus pasargātu no grauzējiem, katram stādiņam vēl nepieciešams papildu aizsargs. Kokam augot, plastmasas konusveidīgais aizsargs sadrūp un saules iespaidā sadalās.

Jārēķinās arī ar to, ka apšu lapas ir ļoti mīkstas, bet rūgtas un garšo pārnadžiem, kuriem nav šķērslis pat iežogojums. Žogs, protams, stādījumu ierīkošanu sadārdzina, taču pēc pirmās ražas ievākšanas plantācija nav jāatjauno – tā ataug no sakņu atvasēm. Tāpat, ļaujot apsēm atjaunoties dabiski, var rīkoties arī pēc otrās ražas ievākšanas, tādējādi

nodrošinot trīs apšu plantāciju aprites. Pieļaujam, ka apses Latvijā augs pietiekami ātri, lai tās papīrmalkai varētu cirst jau 20 gadu vecumā.

Augstas kvalitātes papīra ražošanai nepieciešama koksne ar vienmērīga izmēra īsām šķiedrām. Apses koksnei raksturīgas neliela diametra šķiedras ar plānām sienīnām, un tas padara šo koksni par īpaši piemērotu viegla, blīva, gluda un necaurspīdīga papīra ražošanai. Celulozes ražošanai ir nepieciešama koksne ar iespējami zemu lignīna saturu, jo šādai koksnei nav vajadzīga tik spēcīga vārīšana un balināšana.

Neliels parastās un hibrīdapses salīdzinājums:

Raksturlielums	Parastā apse	Hibrīdapse
Veģetācijas periods	112 dienas	143–158 dienas (pagarināts veģetācijas periods un dzinumumu vēla nobriešana pazemina izturību pret salu)
Plaukst		8,8 dienas ātrāk nekā parastā apse
Nomet lapas:		hibrīdapse – 31,6 dienas vēlāk nekā parastā apse
Pieaugums garumā (nedēļā):	2,4–2,9 cm	4,2–6,4 cm
Augšanas maksimums	jūnija vidū (jo tā koki pielāgojas īsajai ziemeļu vasarai)	jūnija vidū un augusta vidū
Līdz 25 gadu vecumam		28,5 m augstumu, 1,3 m augstumā no sakņu kakla – caurmēru 33 cm, no hibrīdapses iegūtā koksne – 350–395 m ³ /ha, īkgada koksnes pieaugums – līdz 34,7 m ³ /ha.

Plantācijas ieaudzēšanai nepieciešams vismaz 800 kociņu/ha, bet mežaudzes ieaudzēšanai – 2000 kociņu/ha (šādam skaitam jābūt, lai Valsts Meža dienests atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem atzītu ieaudzēto platību par mežaudzi vai plantāciju mežu). Jāatceras – ja tiek ieaudzēta mežaudze, tad koku ciršana galvenajā cirtē būs pieļaujama tikai pēc 41 gada.

Izmaksas:

1 hibrīdapses stāds – 0,38 Ls,

1 aizsargs – 0,30 Ls,

augšnes gatavošana – ap 80 Ls/ha,

plantācijas/mežaudzes ierīkošana – 35–45 Ls/ha,

aizsardzība ar repelentu:

 repelents (atkarībā no tā, kādu izvēlas) – ap 15 Ls/ha,

 smidzināšana – ap 10–15 Ls/ha,

kopšana – no 35 Ls/ha.